

İzleme Çalışmaları

Doç. Dr. M. Borge Ergönül

izleme, çevresel parametrelerden bir ya da birkaçının veya belirli bir özelliğın ya da belirli bir canlı grubunun durumunu veya gidişatını belirlemek amacıyla belirli bir süreç içerisinde Doç. Dr. M. Bora Ergönül belirli aralıklarla analiz edilmesi ve incelenmesi anlamına gelir.

İzleme verileri, insan ve çevre sağlığını yakından ilgilendiren durumlar açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu çalışmalar kamuoyu oluşturulması açısından son derece etkilidir.

Doç. Dr. M. Borge Ergönel

İzleme alışmaları sayesinde sucul ortamlar üzerinde baskı oluşturan temel unsurlar, hassas bölgeler belirlenebilir ve bu alanların rehabilitasyonu için havza koruma eylem planları hazırlanabilir.

İzleme faaliyetleri 5 şekilde sınıflandırılabilir

1. Grsel izleme

Maliyeti oldukça düşüktür. Emisyon gazı salınımı, renkli maddelerin (rn; tekstil sanayi atıksuları) suya karışması gibi gözle görülebilecek unsurlar izlenebilir.

Doç. Dr. M. Barga Ergönül

2. Süreç izleme

Arıtma, ayrıştırma, yakma vb. işlemlerin yürütülebilmesi için uyulması gereken kuralları ve yönergeleri denetleme işlemi. Örneğin yakma işleminin doğru sıcaklıkta yapılıp yapılmadığının izlenmesi, arıtım için belirlenen reaksiyon koşullarının (oksijen seviyesi, pH vs.) sağlanıp sağlanmadığının takip edilmesi gibi.

Doç. Dr. M. Borge Ergönül

3. Kaynak izlemesi

Bu izleme tipi herhangi bir tesisin faaliyetleri sonucu oluşan ürün ya da ürünlerin, gaz, katı veya sıvı atıkların atmosfere, suya, toprağa ve insan sağlığı açısından zararlı maddeler içermediğinin ya da içerdiği maddelerin toksik olmadığı belirlenmesi esasına dayanır.

Doç. Dr. M. Borge Ergönül

Burada esas amaç çeşitli insan faaliyetleri sonucu oluşan kirleticilerin veya çevrede meydana getirilen deęiřiklerin, bu konu hakkındaki mevzuata uygunluęunun – diğer bir deyiřle

o parametre için belirlenen üst sınırın aşılmadığının belirlenmesidir.

Doç. Dr. M. Borge Ergönül

4. Ortamın izlenmesi

Bu izleme tipinde, belirli bir alanda çevreye bırakılan kirleticinin ortamdaki miktarı incelenir. Örneğin atıksuyun direkt kendisinde bu parametrelerin takip edilmesi ve belirlenmesi oldukça kolaydır ancak alıcı ortama sızdıktan sonra bu kirletici seviyesinin bazen **ppb** seviyesine kadar düşmesi karmaşık analitik metodların kullanılmasını gerektirir.

Doç. Dr. M. Bora Ergönül

5. Etkilerin izlenmesi

Bu izleme tipi, çevreye bırakılan kirletici maddelerin çeşitli bitki ve hayvanlardaki etkileri ile insan sağlığı üzerindeki olası etkilerinin incelenmesi esasına dayanır. Kirletici aşırı toksik olmadıkça veya akut Doç. Dr. M. Bora Ergönüllethal dozlara erişmedikçe bu etkilerin gözlenmesi kolay değildir. Bazen aylar ve hatta yıllar sonra bu etkiler gözlenebilir.

Yukarıda açıklanan bu 5 farklı izleme sistemlerinden en sık kullanılanı **ortamın izlenmesidir**. Bu sayede kirleticiler için doğadaki kabul edilebilir sınırların aşılması engellenebilir ve kirleticiler açısından **hassas alanlar** belirlenebilir. Çevreye sızan bir kirleticinin ekosistemin diğer bileşenlerine zarar vermeden veya diğer kompartmanlarına sızmadan önlem alınması sağlanabilir.

Doç. Dr. M. Borge Ergönül